

19. Dec. 1648.— Et novissimè in *Ulixboncn.* orientalis pensionis 23 Novemb. 1737. ut in fol. ejusd. diei in Thesaur. resol. Cong. Conc., ubi eminentissimus Cavalchini, tunc secretarius plura eruditissimè de more in hac eadem facti specie cumulat; etiamsi agatur de militia custodia corporis Pontificis equitum levis armaturæ, ut ibidem decisum fuisse refert ab eadem Sac. Cong. 7 Decemb. 1720.—5.º Remissione pensionis in perpetuum.—6.º Promotione ad Episcopatum ex stylo Curie; nisi Episcopatus esset titularis, vel Cardinalitius.

Pensio annexa officio spirituali citra simoniam redimi pecunia non potest: imò probabilius nec pensio mixta, quæ datur Clerico; non tamen ob aliquod ministerium spirituale. Nam beneficiatus, nisi obtenta licentia Papæ, non habet potestatem extinguendi priorem pensionem, et taxandi certam summam in locum pensionis succedentem. Plura de his vide in Garcia, Flamin. et aliis.

90. Q. VI. *Quid Episcopus possit circa reservationem fructuum?*

R. 1.º Episcopus non potest differre collationem beneficiorum, ut ipse intermedios fructus percipiat (*arg. cap. 30. §. fin. de præb.*); sed fructus isti asservandi sunt successoribus; nisi pars aliqua eorum impendi deberet fabricæ Ecclesiæ (*cap. 4. in fin. de offic. Ord.*) Insuper prohibetur ei, ne ex beneficio conferendo aliquam partem fructuum sibi, vel suis amicis reservet (*c. un. h. t.*), quia hic ex pacto daretur spirituale pro temporali.—2.º In casu necessitatis potest Episcopus redditus vacantis beneficii reservare, v. g. ad exsolvenda debita nomine Ecclesiæ contracta, ad fabricam Ecclesiæ, modo beneficiorum sit abundans; talisque reservatio aliquorum fructuum fiat ante, vel in ipsa collatione beneficii. Ita com. cum S. D. 2. 2. *quæst. 100, a. 4. in fin.*; nam quod in jure est illicitum, necessitas facit licitum, ex *reg. 4. in antiq.* At pro sua, vel capitulari mensa tales fructus non potest applicare, *Clem. 2. de reb. Eccl. non al. et c. 32. de V. S.*, ubi id tribuitur privilegio Apostolico, ne scilicet Episcopus cum capitulo auctorizet suum proprium factum.

TITULUS XIII.

DE REBUS ECCLESIE ALIENANDIS, VEL NON.^a

91. *Nota.* I. Res Ecclesiæ alias esse *corporales*, quæ sensu corporeo tangi possunt, ut fundi, pecunia; alias *incorporales*, quæ solo intellectu

^a—Agitur de hac materia in Sexto, Clementinis, et Extrav. com. *h. t.*—In Decreto 10. *quæst. 2. et 12. q. 2. et 16. quæst. 6. etc. id constituimus 17. q. 4.*—In Trident. Sess. 22. c. 11. et Sess. 25. c. 11. *de reform.*—Nov. 7. 40. 46. 120. *et l. 14. cum seqq. C. de Sac. Eccl.* Item argumento ducto a minoribus in Pandectis *lib. 27. tit. 9.*—In Codice *lib. 5. tit. 71. 72. 73.*

percipiuntur, ut jura.—Alias *immobiles*, quæ loco moveri nequeunt, vel *naturaliter*, ut fundi, vel *civiliter*, quæ licet ex natura sua moveri possint, tamen quia destinatæ sunt ad perpetuum ornamentum, seu utilitatem rei immobilis, accessoriè dicuntur immobiles, ut portæ, fenestræ etc. (*l. 13. §. final. de action. empt.*); alias *mobiles*, quæ de loco moveri possunt. *Jura et actiones* sequuntur conditionem rei, cui inhærent; ac proinde immobilibus et mobilibus accensentur.—Res immobiles, vel sunt magni momenti, seu magnæ utilitatis; vel exigui momenti, seu parvæ utilitatis. De quo, cum jure definitum non sit, prudens judex arbitrabitur secundum circumstantias locorum et temporum.—Similiter res mobiles, vel sunt *fungibiles*, quæ uno usu consumuntur, et servando servari non possunt, ut frumentum, vinum, oleum, quibus etiam pecunia accensetur; vel sunt *servabiles*, seu non fungibiles, quæ servando servari possunt: et hæc vel *pretiosæ*, ut monilia, vasa aurea etc., vel *non pretiosæ*, ut communis alia suppellex. Quantum valor requiratur, ut res dicatur pretiosa, non conveniunt DD.: alii 100, alii 25, alii 20 aureorum valorem assignant; sed in hoc maxime attendi debet praxis et consuetudo locorum.—Vide infra post n. 92.—Ex rebus Ecclesiæ, aliæ sunt *profanæ*, quæ sunt juris humani, et intra commercium, ut fundi, prædia, animalia, servi etc.; aliæ *sacræ*, et *religiosæ*, quæ sunt juris divini, ob specialem deputationem ad cultum divinum: atque ita extra commercium humanum, ut templa, altaria, calices etc. (*§. 7. Inst. R. D.*) In certis tamen casibus alienari possunt; dummodo labes simoniæ evitetur.

Nota II. quod *alienatio* strictè sumpta sit actus, quo dominium plenum, aut saltè directum rei in alterum transfertur, ut venditio, donatio, permutatio (*l. 67. pr. ff. de V. S.*) Alienatio latè accepta est: actus, quo jus quodcumque rei in alterum transfertur, ut dominium utile, usufructus, servitus, etc.; et in hoc secundo sensu hic alienationem accipi, infra dicitur.

Agetur autem hic:—1.º De rebus alienari permissis, vel prohibitis.—2.º De modis.—3.º De forma.—4.º De effectu alienationum: et ultimò de pœnis malè alienantium.

92. Q. I. *Quæ res Ecclesiarum alienari sint permisæ?*

R. Id pendere ex praxi et consuetudine locorum, cum regula à Jure definita non sit. In specie autem alienari possunt:—1.º Res mobiles non pretiosæ, et quæ servando servari non possunt, ut poma, oleum, etc.—2.º Res inutiles, et multò magis si damnosæ sint, ut servi fugitivi.—3.º Bona ab antiquo in feudum, vel emphyteusim dari solita: quæ si redeant ad Ecclesiam, iterùm hoc modo obligari possunt (*c. fin. de feud.*)—4.º Pecunia, quæ regulariter rebus fungibilibus accensetur (*§. 2. Inde usufr.*)—5.º Bona etiam immobilia donata, vel legata Regularibus ad ea possidenda incapibus; nam tunc alienatio est necessaria necessitate juris. Pretium verò ex iis alienatis perceptum, convertendum est in utilitatem monasterii; sicut accidit apud FF. Minores S. Francisci.—6.º Terrullæ, et aliæ res immobiles exigui valoris et parvæ utilitatis, *Can. 35. terrullas 12. q. 2.*, cui Canon non fuisse derogatum per Extr. *Ambitosæ h. t. int. com.* nec per Trid. S. 22. c. 11. *de refor.* declaravit S. Congr. Conc. teste Fagn. in c. 5.

nulli h. t. à n. 24. Ratio est, quia Prælati permittitur donatio rei modicæ (c. 3. *de donat.*), licet aliàs donatio generaliter sit eis interdicta; ergo et alienatio rei modicæ et parvæ utilitatis. ut jura ista optimè interpretatur praxis et consuetudo. Porrò res istas alienabilis potest licitè Prælati alienare, licet fecerit juramentum de non alienando; cum ta'e juramentum in materia juris emissum, interpretationem ex jure recipiat, ut intelligatur de non alienando tunc, quando jus alienationem prohibet (c. 24. 25. *de jurejur.*)

Hæc eadem facultas, ex decreto Cong. Conc. 17. Novemb. 1703 relato à Card. Petra in commentar. ad cons. V. Pauli II. tit. 19. n. 70, competit etiam Abbatibus verè nullius: non verò aliis Superioribus regularibus, etiam majoribus, ex decret. Cong. Episc. in *Tropejen.* alienat. 11. Januar. 1692. à Monacelli in formul. fori Eccles. tit. 5. formul. 15. n. 28; quin in hujusmodi rerum exiguarum alienatione indigeant licentia et decreto Ordinarium, ut firmat etiam Bened. XIV. Instit. Eccles. 69. Res verò exiguæ, vel modici valoris, ex decreto d. Congreg. Episc. 22. Martii 1711 relato ab eodem Petra loc. cit. num. 62, ex stylo Curie dicuntur, quæ non excedunt summam 25 scutorum aureorum, licet Congr. Conc. testo Fagn. in c. *Nulli hoc eod. tit.*, usque ad an. 1613 duxerit, nihil circa hanc valoris summam statuere, sed deducendam esse ex jure communi. Nec ultra dictam summam suffragatur consuetudo, ut ex aliis ejusd. Cong. Conc. decretis, relatis à d. Petra n. 63, à quo solidè reprobatur abusus et dolus, quo res magni valoris per plures alienationes modicas diversis vicibus concedi posse ab Episcopis aliqui dictitarunt, cum id fieret in fraudem legis."

93. Q. II. *Quæ res Ecclesiarum alienare sint prohibita, putà sine solemnitatibus à jure requisitis?*

R. Omnes res immobiles magni momenti, et mobiles pretiosæ, quæ immobilibus æquiparantur: ita Impp. Leo, et Anthemius, Justin. Nov. 7, 46, 120 et lib. 24. *cum auth. hoc jus c. de Sac. Eccl.*; quæ prohibitio multis Canonice sanctionibus firmata est *Can. 19 et seq. 12. q. 2. c. 1, 7, 3, de his, quæ à Præl. et per plura capitula hoc tit. et Trident. Sess. 22. c. 11 de refor.*, et per plures speciales Sedis Apost. constitutiones. Cujus prohibitionis causa est necessitas et utilitas Ecclesiarum, ne, patrimonio earum consumpto, ministri egeant, cultus divinus minuatur; et tandem ipsæ Ecclesiæ pereant.

In specie alienari prohibentur:—1.º Oppida, castra, villæ, prædia, et similia bona, quæ radicem habent.—2.º Vasa aurea, argentea, ususfructus longi temporis, census annui, reliquiæ insignes Sanctorum: ut totum corpus, caput, brachium etc.; Bibliothecæ: unus tamen, vel alter liber (nisi esset specialiter rarus et utilis, non facilè acquisibilis) alienari posset.—3.º Actiones rerum immobilium, vel pretiosarum, quarum conditionem sequuntur.—4.º Pecunia data cum conditione, ne alienetur, sed instar thesauri asservetur; vel data, aut ex venditione rerum redacta in eum finem, ut res immobilis, vel mobilis pretiosa ematur.—5.º Pecunia in dotem Ecclesiæ, et sustentationem ministrorum data, ut ex censu illius

vivant; cum talis pecunia æquiparetur fundo ad sustentationem perpetuam destinato. Idem dic de pecunia pro annuis foundationibus, et oneribus Mis-sarum et similibus destinata: nam sicut sustentatio pro ministris debet esse perpetua, ita pecunia censu, vel aliis licitis usuris fructificans, perpetua sit oportet. Quo in genere potissimam stringuntur Prælati Ecclesiarum et monasteriorum, quæ fundis carent, et ex solis annuis censibus sustentantur: ita hæc omnia deducuntur ex *cap. 5. hoc tit. Extrav. Ambitosæ eod. int. com.*, ubi generaliter prohibetur alienatio honorum Ecclesiæ, ex quibus pendet ejus sustentatio.

94. Q. III. *Quibus modis censeantur res Ecclesiæ alienari?*

R. 1.º Omnibus illis modis, quibus res, seu patrimonium Ecclesiæ diminuitur. Cujusmodi sunt: donatio, venditio permutatio, hypothecatio specialis in certa re, concessio feudi, aut emphyteusis, locatio ultra triennium, contitutio servitutis realis, vel personalis, seu ususfructus, cessio litis, vel actionis, transactio, vel compromissum, vi quorum sequeretur alienatio rei immobilis, seu mobilis pretiosæ; unio Ecclesiarum, translatio honorum vel reddituum ab una Ecclesia ad alteram, vel ab uno monasterio ad aliud.

Locatio ultra triennium facta, est nulla, etiam pro triennio ex veteriori sententia; si verò ex fundo locato percipiuntur fructus quolibet tantum biennio, aut triennio, locatio fieri potest etiam ad sexennium, vel novennium, cum Extravag. *Ambitosæ* solum respiciat fructum triennale, non temporis spatium: Fagn. in *cap. Nulli hoc eod. tit. n. 43.*

Denique omnis *conditio*; quo nomine varii varia intellexerunt, ut refertur in scholio *cap. 5. h. t.*; sed probabilius nomine *conditionis* venit hic omne pactum, quo citra translationem dominii directi, vel utilis res gravantur in præjudicium Ecclesiæ: ut concessio usus, servitutis, juris ligandi, venandi etc.; nam in jure conditio frequenter accipitur pro pacto: *l. 76. ff. pro socio, ibi mecum coisti ea conditione, l. 7. C. de pact. l. 6. §. fin. ff. de contrah. empt.*

Non est tamen prohibitum arbores nocivas eradicare, alias subrogando in aptiori loco, ex Decreto Cong. Conc. 29. Jul. 1684. relato à Petra loc. mox cit. sect. 2. num. 15.; imò Passerin *de statu hominum* tom 1. quæs. 185. art. 7. num. 340. tenet arbores licitè incidi posse, si materia sit parva, et fundus notabiliter non deterioretur, ex *Rot. decis. 553. part. 2. recent.*

2.º Hypothecatio generalis omnium rerum Ecclesiæ non videtur prohibita; adeoque urgente justa causa, Prælati absque solemnitatibus Canonice poterit bona Ecclesiæ subijcere hypothecæ generali, v. g. ad firmandum contractum; nam *cap. 5. hoc tit.* exprimitur sola hypotheca specialis; ergo generalis videtur permissa, cum in illa, et non in ista sit periculum alienationis. Excipe casum tantæ quantitatis, ut non esset spes bona Ecclesiæ redimendi; Abb. Covar. Fagn. Schmalz. n. 20. cum cit.

3.º Repudiatio hæreditatis delatæ, vel legati relictæ Ecclesiæ, valide fit à Prælato sine solemnitatibus canonicis; et consequenter non continetur sub dictis modis alienandi: ita Abb. Jason. Schmalz. Reiff. *tit. de his,*

quæ à Præl. à n. 35. cum glossa *Can. fin. 16. q. 6. meliorem*, contra Lamb. Pichler, et alios ex integro negantes; et contra Azor. Engl. Schmier, et alios, qui affirmant repudiationem hæreditatis esse validam, sed repudiationem legati invalidam esse contendunt.—*Prob. 1.^a pars.* Ideo repudiatio hæreditatis non esset valida, quia est alienatio rerum, seu juris Ecclesiæ juxta præsentem rubricam; sed non est alienatio rerum, seu juris Ecclesiæ nam *quæ occasione acquirendi non utitur, non intelligitur alienare, veluti qui hæreditatem omittit (l. 28. pr. ff. de V. S.);* ergò. Tum quia alienare est deperdere, seu res in patrimonio quæsitam diminuere (*l. 1. in fin. et seqq. maximè l. 6. §. 2. ff. quæ in fraud. creditor.*); sed repudians hæreditatem, non deperdit aliquid de patrimonio Ecclesiæ, cum jus hæreditatis ante aditionem non sit in bonis hæredis, *l. 5. §. 13. ff. de donat. int. V. et U.*, ubi ratio additur: *neque enim pauperior fit, qui non acquirit hæreditatem, sed qui de patrimonio suo deposuit;* et *l. 23. pr. ff. de acq. poss.* Ictus. ait: *cum hæredes instituti sumus, adita hæreditate, omnia jura ad nos transeunt:* ergò Prælatus repudians hæreditatem non alienat bona Ecclesiæ, et cons. validè operatur.—*Prob. 2.ª pars.* Ideo repudiatio legati non valeret, quia legatum à morte testatoris, et adita hæreditate, statim transit in dominium legatarii, per *l. 77. §. 3. et l. 80. ff. de legat. 2.*; sed non transit absolute, sed tantum conditionatè, si legatarius legatum non repudiaverit, sed acceptaverit, ut patet ex his *l. citt.*, et clarius ex *l. 38. §. 1. ff. de legatione 1. l. 86. §. 2. eod.* ubi Ictus. ait: *cum tibi servus legatur, et ipsius servi status, et omnium, quæ personam ejus attingunt, in suspensio est: nam si legatarius repulerit legatum, numquam ejus fuisse videbitur; si non repulerit, ex die adita hæreditatis ejus intelligitur;* ergò repudiatio legati valet, cum non transiverit in dominium absolutum Ecclesiæ: ita Prælatus, licet non acquisiverit, tamen patrimonium Ecclesiæ non dimiuit, sed non alienavit. Idem docet Ictus. *l. 5. §. 14. de donat. int. V. et U.*—*Confir.* utraque pars, ex *l. 80. ff. de V. O. et l. 12. ff. de reb. dub.*: in dubio standum est pro valore actus, ut potius valeat, quam pereat; sed controversia ista est dubia, ergò. Ceterum repudiatio ista, si fiat à Prælato sine justa causa, est illicita. Prælatusque peccans contra officium suum, quo obligatur bonum Ecclesiæ quærere, tenetur ei ad compensationem damni illati (*c. Quicumque 13. q. 4.*); si verò excussus Prælatus non sit solvendo, Ecclesiæ competit aliud remedium restitutionis in integrum, sicut minori læso per repudiationem hæreditatis (*l. 24. §. 2. ff. de Minor.*)

Obj. I. Ecclesia ex institutione hæredis, vel ex relicto legato habet jus quæsitum; sed Prælatus repudiare et alienare nequit jura quæsitam Ecclesiæ, nisi cum debitis solemnitatibus (*c. 5. h. t.*); ergò.—II. In h. t. alienatio accipitur latissime; sed repudiatio hæreditatis, aut legati continetur sub alienatione latissime accepta, *l. 5. §. 8. ff. de reb. eor.*, ubi Ulp. ait: *fundum autem legatum repudiare pupillus sine prætoris auctoritate non potest: esse enim et hanc alienationem, cum res sit pupilli, nemo dubitat.*

R. *Ad I. D. m.* Habet jus quæsitum absolute, *N. m.* Conditionatè, si Prælatus nomine Ecclesiæ acceptaverit, *C. m.*; cum jus istud actu non sit in patrimonio Ecclesiæ, validè repudiatur, seu non acquiritur; non tamen

alienatur.—*Ad II.* Alienatio hic accipitur latissime; attamen propriè pro diminutione rerum Ecclesiæ; hæreditas verò ante aditionem, et legatum ante agnitionem, seu acceptationem, necdum est res Ecclesiæ; ergò repudiando non alienatur. *Ad prob.* In pupillo id speciale est, quod sine prætoris auctoritate hæreditatem, aut legatum repudiare non possit: at minor validè repudiat; si tamen læsus est, re integra salvum habet beneficium restitutionis in integrum (*l. 24. §. 2. ff. de Minor. l. fin. C. de repudiand. hæred.*) Ecclesia autem fungitur jure minoris (*c. 1. de in integr. rest.*), non pupilli, nisi sit viduata. Cetera, quæ hic objici solent, ex dictis manent soluta, ut *Can. 52. et 66. caus. 12. q. 2. et Can. 45. 46. q. 6. c. 4. 5. hoc. tit. Reg. 76 in 6. et l. 49. ff. de V. S.* ibi: *æquè. l. qui actionem. ff. de R. J. et l. 77. §. 3. et l. 80. ff. de legat. 2. et l. à Titio ff. de furtis.* ibi: *ea quæ legantur, et l. 23. C. de SS. Eccl. l. 1. et seqq. ff. de pollicitat.*

95. Q. IV. *Qua forma res Ecclesiæ alienari possint?*

R. Sex requisita copulative esse necessaria, et sunt:

1.º *Justa causa*,—vel *urgentis necessitatis*, cui aliter succurri nequit: ut si Ecclesia reparatione, vel paramentis necessariis indigeat, vel aliter ære alieno se liberare non possit;—vel *evidentis utilitatis*, cum pro re minus utili magis utilis acquiri valeat;—vel *pietatis*, ut pro redemptione captivorum, pro necessitatibus pauperum, ne fame pereant, pro bello sacro, laxandis cæmeterii spatiis etc.;—vel *incommoditatis*, ut si res, v. g. ager, vinea, sylvæ ob distantiam, vel aliud impedimentum sit Ecclesiæ inutilis, aut damnosa, eo quod plus in eam impendi debeat, quam fructificet: quæ causa refertur ad causam utilitatis. Ità hæ causæ insinuantur *c. 1. h. t. in 6. Can. 45. 46. 52. 70. caus. 12. q. 2. etc.* Sufficit autem causa de præsentibus existens; licet postea per accidens causa ista cesset, v. g. major utilitas, modò sit causa vera legitime probata; sola verò existimata causa non videtur sufficere, ut docet Nayar. et alii donformiter *c. 1. h. t. in 6. et Clem. 1. h. t.*

2.º *Tractatus capitularis*, in quo Prælatus cum capitulo legitime convocato deliberat, an expediens sit alienatio (*c. 1. h. t. in 6.*) Si verò Ecclesia capitulo careat, sufficit quòd rector Ecclesiæ consulat Episcopum, ejusque licentiam obtineat ad alienationem, modò cetera necessaria non desint.

3.º *Consensus capituli capitulariter datus* (*c. 1. de his, quæ à Prælato*); etiam si Episcopus nomine suo alienet rem inferioris Ecclesiæ (*Clem. 2. hoc. tit.*), excepto casu *cap. 7. eod.*, ubi solius Episcopi consensus ad donandas Ecclesiæ alteri decimas, quas laicus ante Conc. Later. acceptas, non vult propriæ Ecclesiæ restituere. At si Rector Ecclesiæ, vel Prælatus Ecclesiæ collegiatæ nomine suo vult alienare, non requiritur consensus capituli cathedralis, sed tantum consensus Episcopi; nam eo caso Episcopus non alienat, sed alienationi consensum præstat. Porrò consensus capituli debet esse expressus; nec sufficit tacitus, saltè ad alienationem perpetuam et magni momenti, *c. 1. de his, quæ à Prælato*, ubi irrita dicitur alienatio *absque collaudatione et subscriptione Clericorum.*—Nec obstat *cap. 2. eod.* ibi: *conventu sciente, et non contradicente*; nam sermo est de

donatione. seu temporali concessione *decimæ* ad certum tempus; vel potius, ut explicat Gonz., nomine *decimæ* venit ibi ipsum beneficium Ecclesiasticum, cujus præsentatio pertinebat ad Abbatissam et conventum; et ita præsentatio data magistro N., sciente et non contradicente conventu, subsistit: secus, si facta est conventu ignorante, aut contradicente, prævalet ei altera præsentatio de consensu conventus facta magistro H. Sufficit autem consensus capituli per ratihabitionem datus (*cap. 3. de his, quæ à Prælato, et reg. 10. in 6.*), ut hic locum non habeat regula 18, eod.; nam consensus capituli non auctorizat alienationem, sed ei consentit, quod obtinetur, sive antè, sive post per ratificationem consensus capituli præstetur.

4.º *Subscriptio capituli*, quæ necessaria est ad substantiam alienationis, et non tantum ad probationem (*c. 1. de his, quæ à Prælato et c. 8. eod.*) An verò omnes capitulares, an solum aliqui ex eis subscribere debeant, locorum consuetudo attendenda est. Et hic est specialis casus, in quo ad formam contractus scriptura requiritur.

5.º *Auctoritas superioris*, cui Ecclesia subjecta est, uti sunt Episcopus, capitulum, sede vacante, ejusque vicarius; non verò vicarius Episcopi, Prælati plenissime cum clero et populo exemptus, et Papa in Ecclesiis exemptis. Item, si Ecclesia regularis exempta habet suum provincialem, aut Generalem, ejus auctoritas sufficit absque auctoritate Episcopi. Ità *Can. 41. Abbatibus 12. q. 1. auth. hoc jus porrectum.—Cod. de Sac. Eccl.*

Vide additionem hoc eod. tit. post n. 92. "

At consensus patroni, aut principis secularis per se non requiritur; nisi bona et feuda Ecclesiæ ea conditioni data sint, ne sine consensu Principis alienentur, ut in Imperio, Austria et Boemia observatur, factis super hoc concordatis.

6.º Denique requiritur *consensus Sedis Apostolicæ*, ex *Const. Greg. X. cap. 2. h. t. in 6.*, et *Pauli II. Extrav. Ambitosæ eod. int. com.* Et quidem ad omnem alienationem, *præterquam in casibus à jure permissis*: cujusmodi sunt, locatio infra triennium, infeudatio et emphyteuticatio ab antiquo fieri solita, alienatio necessaria necessitate juris; sicut professi S. J. et FF. Minores necessitantur alienare bona immobilia, casus magnæ et urgentis necessitatis, quæ moram non patitur pro recursu ad Sedem Apost.; nam necessitas non habet legem (*reg. 4. in antiq.*)

Has omnes solemnitates observare tenentur etiam Regulares, ut patet ex cit. *Extrav. Ambitosæ*, et speciali S. Congr. decreto jussu Urbani VIII. edito 7 Sept. 1624. incip. *S. Congregatione Cardd. etc.* cujus tenor refertur in exemplaribus *Trid. S. 25. post c. 11. de refor.* Et hæc sunt requisiti ad formam alienationis rerum Ecclesiæ, quorum uno deficiente, alienatio rerum alienari prohibitarum de jure communi non subsistit.

His tamen non ligatur Papæ extraordinaria potestas, cum Papa de jure supra jus possit dispensare (*c. 4. de concess. præb.*) Unde si Papa dispensativè ex justa causa (secus dispensatio esset illicita) concedat potestatem alienandi, non opus erit tractatu, consensu et subscriptione capituli, nec

auctoritate immediati Prælati; *qui habet verbum superioris, non opus habet verbo inferioris*, ut ait Bald. l. 2. C. *quando decreto opus non est.*

96. Q. V. *Quid consuetudo possit circa alienationes rerum Ecclesiæ?*

R. 1.º Consuetudine abrogari possunt solemnitates canonicæ seorsim, hæc vel illa, cum sint juris humani, non tamen omnes simul; et multò minus sine justa causa, quia talis consuetudo esset irrationabilis, et gravamen Ecclesiis afferret.

2.º An *Extravag. Ambitosæ h. t.* ubique recepta sit, vel in certis locis consuetudine abrogata ex toto, vel ex parte, sub iudice lis est. Nam Quaranta, Piasec. Fachin. et alii dicunt eam esse integraliter receptam per totum orbem; Cajet. Zyp. Sarmient. et alii dicunt non esse ubique receptam; imò nullibi extra Italiam, teste Zypæo; Navar. Vallens. et alii dicunt eam receptam esse quoad principalem dispositionem, non verò quoad pœuas; Sayrus, Donatus, Reiff. Engl. König, et alii dicunt consulendam esse praxim et consuetudinem, vi cujus Episcopi Germaniæ et Prælati inferiores sine recursu ad Papam solent alienare; eorumque alienationes sustinentur ut validæ, non obstante juramento de non alienando sine consensu Papæ; quia juramentum hoc in materia juris præstitum interpretationem recipit ex jure consuetudinario, tacitamque habet conditionem: *si, vel quatenus Extravagans ista usu recepta est.* Laudabilius tamen et tutius foret juramentum hoc in forma specifica observare, cum non vergat in præjudicium salutis æternæ (*c. 28. de jurejur.*)

Quia verò circa Regulares non affertur à Doctoribus talis consuetudo, imò scriptores passim inculcant observantiam decreti supra citati, ideo necesse est concludere, quod Regulares, etiam in Germania, teneantur ad observantiam hujus decreti sub pœnis in eo statutis, scil. ut, non obstantibus privilegiis quoad hoc revocatis, intra fines Europæ nulla bona immobilia, vel mobilia pretiosa alienent, præterquam in casibus à jure expressis, absque ipsius Congregationis Concilii expressa licentia in scriptis, et gratis concedenda sub pœna privationis omnium officiorum, vocisque activæ et passivæ, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, quam ipso facto absque alia declaratione incurrant etc. Nolim tamen Prælatos, præsertim Germaniæ condemnare, sicubi ex recepta apud eos praxi et consuetudine alienant cum solo consensu capituli, sine ullo recursu ad S. Cong.; nam consuetudo ista, cum de se non sit irritabilis, legitimo tempore præscribi potest, et cons. prævalere juri positivo dictæ *Extrav. Ambitosæ*, et decreti S. Cong. per *cap. fin. de consuet.*

97. Q. VI. *An, et quomodo sit invalida alienatio sine dictis solemnitatibus celebrata?*

R. 1.º Est invalida pro foro externo. Ità omnes, ex *Can. 52. Sine exceptione 12. q. 2. et c. 1. 3. 8. de his, quæ à Præl. c. 6. h. t. c. 1. in. fin. eod. in 6. Clem. 1. et Extravag. Ambitosæ eod.* Quibus juribus expressè irritatio additur; et aliunde actus sine forma gestus, est invalidus, saltè in foro externo.

2.º Est invalida, etiam in foro interno, ut nullam producat obligationem ex parte Ecclesiæ: ità Gibalin. König., Schmier., et multi TT. ac

Can. contra Abb. Navar. Zoes, et alios, quorum sententia probabilis est, eique ex recentioribus subscribunt Schamb. Schmalz. Pichler, et alii.

Prob. ex dictis juribus, quæ satis clarè indicant nullitatem pro foro interno. Nam:—I. juxtà Clem. 1. h. t. recipienti nullum jus acquiritur: si autem alienatio valeret in foro interno, jus recipienti acquireretur.—II. Extrav. Ambitosæ, eod. Papa dicit: Tam qui alienat, quàm is qui alienatas res et prædicta bona receperit, sententiam excommunicationis incurrat; quæ sententia utique locum habet in foro interno; ergò Constitutio ista locum habet in foro interno.—III. Gregor. X. c. fin. h. t. in 6. signanter ait: Decernimus adeò viribus omninò carere, ut nec jus aliquod tribuant, nec præscribendi etiam causam parent; sed si alienationes valerent in foro interno, viribus omninò non carerent, sed jus et conditionem præscribendi pararent; ergò. Nec cum aliquo fundamento solido dici potest, quòd eadem Constitutio, ut prohibitoria, obliget in conscientia, non verò ut irritatoria.—IV. Prælati non sunt domini, sed tantum procuratores et administratores rerum Ecclesiæ, nec potestatem alienandi habent, nisi quatenus eis jus concedit; ergò si non observent formam à jure præscriptam, invalidè agunt pro utroque foro: sicut procurator excedens fines mandati invalidè agit, etiam in foro conscientiæ. Nec jus naturale in his circumstantiis locum habet; quia, cum permissivum sit, censetur restrictum à sac. Canonibus, sicut in contractibus pupillorum et minorum sine debita solemnitate factis. Tum quia solidè probandum esset, quod Prælati ex jure naturali potestatem habeat ad alienandum; cum tota ista potestas ei tanquam administratori detur ex jure positivo, ut consequenter formam ab eo præscriptam observare teneatur; secùs verò nihil agat.—Argumenta contraria nihil speciale continent, suntque eadem cum illis, quæ contra leges irritantes attuli lib. 1. tit. de const. à n. 24.

3.º Alienatio sine solemnitatibus facta claudicat, ità ut Ecclesiam nullo modo obliget; benè verò alterum contrahentem, ut is resilire non possit, si deinde contractus appareat Ecclesiæ esse utilis, et per ratihabitionem superioris consolidetur: ità com. argumento ducto ex contractu minorum et pupillorum, quorum contractus onerosi claudicant (*pr. In de auctor. tutor. l. 43. §. 29. ff. de action. empt. etc.*) Quod etiam insinuat Can. 42. si qua 42. q. 2., ubi arbitrio Episcopi relinquitur, an pretium, an res recipi debeant, et c. 3. de his, quæ à Prælat. Alienatio invalida per ratihabitionem convalescit, ut etiam dicitur c. 2. de pactis. Nam jura ista succurrere voluerunt Ecclesiis, quæ per Prælatos administrantur; non verò aliis dominis, qui cum Ecclesiis contrahunt; ergò si ex postfacto appareat, quòd contractus sit utilis et favorabilis Ecclesiæ, potest à superiore consolidari, et alter contrahentium tenetur eo stare, ne quod in favorem Ecclesiarum introductum est, in earum odium detorqueatur, contra reg. 61. in 6.—Unde in praxi is, qui res alienatas sine solemnitatibus ab Ecclesia accepit, nullo dolo et læsione contra æqualitatem rei et pretii interveniente, rem acceptam retinere potest cum animo eam reddendi, si revocetur; cum jus nullum acquisiverit, sed solam permissionem detinendi, seu jus conditionatum, si contractus consolidatus fuerit. Item resti-

tuere tenebitur fructus, deductis expensis, si quas in rem fecit: ità in rem comm. DD. etiam adversæ sententiæ; cum etiam sententia declaratoria nullitatis retrotrahatur ad tempus celebrati contractus.

4.º In dubio, an alienatio sit valida, si nullus objiciat defectum, præsumitur valida et ritè celebrata; quia actus præsumitur ritè fieri, donec probetur contrarium. At si pars adversa intentionem suam fundet super solemnitatibus, eas probare debet per testes, vel instrumentum publicum; quia solemnitates istæ sunt facti, adeòque probari debent, contra eum qui negat aliquam solemnitatem fuisse adhibitam.

98. Q. VII. *Quid sentiendum de re data, vel legata cum conditione, ut semper, vel ut nunquam alienari possit?*

R. 1.º Si res legata cum conditione alienabilis nunquam incorporata est rebus Ecclesiæ, probabiliter validè alienatur sine solemnitatibus; tecum talis conditio nec sit turpis, nec contraria juri. Palao, de Luca, Petra, contra Quar. Bonac. etc.—2.º Res legata cum conditione inalienabilis, ex justa causa, et de consensu Papæ circa hoc informati, validè alienari potest, maximè in casu necessitatis; nam talis conditio, ne juri repugnet, benignè est interpretanda, quòd res in casibus ordinariis non sit alienanda; benè verò in casu necessitatis, vel magnæ utilitatis.

99. Q. VIII. *Quis sit effectus alienationis?*

R. 1.º Alienatio validè facta transfert dominium, vel jus aliud, in eum in quem facta est; modò traditio subsequuta fuerit (l. 20. C. de pact.) At si alienatio fuit invalida, nihil juris transfert juxta dicta, nisi ob favorem Ecclesiæ consolidetur.—2.º Ecclesia per alienationem invalidam læsa habet ordinarium remedium nullitatis et revocationis (*cap. fin. h. t. in 6*), uti etiam rei vindicationem, imò et interdictum *Unde vi*; quia hoc modo censetur spoliata.—3.º Ecclesia per alienationem validam læsa, præter remedium ordinarium personale contra Prælatum malè alienantem, ut is de suo dampnum reparet, habet etiam remedium extraordinarium restitutionis in integrum, sicut minor ex contractu læsus, cum gaudeat jure minoris (c. 1. de in integr. restit. cap. 11. h. t.) Si autem una via Ecclesia suum recepit, altera via non debet id ipsum repetere contra reg. 83. in 6., licèt agere possit ad pœnam Prælati malè suo officio fungentis.—4.º Malè alienatum revocare debet Prælati (c. 6. h. t.); quia dum agitur de favore publico, præsertim Ecclesiæ, allegans propriam turpitudinem audiendus est. In defectum Prælati revocare potest capitulum, etiam sede plena, successor Prælati, et his deficientibus, quilibet Clericus: tandem Princeps territorialis, et quilibet extraneus Clericus, aut laicus, cum ad agendum pro jure publico quilibet admittatur.

100. Q. IX. *Quæ sint pœnæ malè alienantium?*

R. 1.º Jure antiquo alienator et alienarius excommunicabantur, (*Can. 43. v. quisquis 42. quæst. 2.*), etiam subscribentes; et per Clem. 1. h. t. Prælati ipso facto incurrebat suspensionem ab officio. Hodie per Extravag. Ambitosæ h. t. alienans et alienarius, si sint Episcopo et Abbate inferiores, incurrunt excommunicationem lætæ sententiæ, si id faciant sine licentia Papæ; quæ excommunicatio reservatur Papæ, per